

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

Luděk Galuška, Moravské zemské muzeum, Brno

Po dokončení náročných odkryvů v poloze "Na dědině" blízko staroměstského kostela sv. Michala (Galuska 1990) přenesl se zájem pracovníků slovanské archeologie Moravského zemského muzea v Brně po třiceti letech opět na známou polohu "Na valách". Došlo k uvolnění plochy někdejšího Schildrova mlýna, jenž ve 40. a 50. letech bránil výzkumům V. Hrubého (1955) a V. Hochmanové-Vávrové (1962).

Po provedení pouze zjišťovacího výzkumu v roce 1988 (sonda 1) byla v roce 1989 zkoumána plocha o ca 250 m², rozdělena na dvě místa. Asi 80 m od základů kostela objevených v roce 1949 (Hrubý 1955 a) bylo námi postupně odkryto 33 kostrových hrobů mnohdy uložených nad sebou, v superpozici (sonda 3). V nálezech se objevily skleněné knoflíky, stříbrný granulací zdobený gombík, náušnice veligradského typu i předměty denní potřeby. Pro stanovení relativní chronologie bylo důležité, že mnohé z hrobů byly zahlobeny do starších sídlištních objektů, přičemž některé zase narušil nehluboký příkop ze 13. století. Mezi hroby nechyběl ani pohřeb "vampýra", dvojhrob jedinců opačného pohlaví držících se za ruce, hrob matky s dítětem a podobně. Také sídlištní objekty byly zajímavé, neboť kromě klíčů, sekerovitých hřiven a částí žernovů, ani v jednom nechybělo otopné zařízení. V jednom případě velká pec zabírala dvě třetiny objektu, který dosahoval 6 m délky. Uvedená stratigrafická pozorování spolu se starobyle vyhlížející keramikou nevylučují dataci objektů do starohradištního období.

Druhá sonda (2) byla vedena v blízkosti rozsáhlého sklepení, podél vchodu do stávajícího památníku Velké Moravy. Na rozdíl od předchozí bezprostředně navazovala jednak na výzkumy z konce 50. let (V. Hochmanová-Vávrová 1962), ale i na sondu 1. z roku 1988. Opět zde byly nalezeny kostrové hroby (10), mezi nimiž figuroval pohřeb ženy se třemi typologicky různými náušnicemi. Zásadní skutečností bylo však zjištění, že několik hrobů se nacházelo ve výplni dvou paralelně se táhnoucích příkopů širokých 5, resp. 4,5 m a hlubokých 2 a 2,7 m. Nálezové okolnosti ale i předměty nalezené ve výplni mohutnějšího z nich s největší pravděpodobností dokládají jeho předvelkomoravské stáří. Tento příkop shodující se s nejstarším příkopem nalezeným v jiné části Schildrovy zahrady V. Hrubým v 50. letech zanikl zřejmě v průběhu 1. poloviny 9. století. V jeho bezprostřední blízkosti se našel sídlištní objekt se dvěma ohništi narušený průkopem mladšího z obou příkopů. Zatímco ve výplni zaniklého obydlí (obj. I/89) ležely dvě kostry, mladší příkop obsahoval sice také rituálně uložené pohřby, ale také značné množství lidských kostí z porušených hrobů. Jedná se o zásadní poznatek, který není v rozporu s již dříve vyslovenými závěry V. Hrubého (1965), týkajícími se uvedené staroměstské polohy. Je zřejmé, že starší sídliště postupně stále více ustupovalo rozrůstajícímu se pohřebišti. Výzkumy zde budou pokračovat.

L i t e r a t u r a :

Hrubý, V. 1955: Staré Město. Velkomoravské pohřebiště "Na valách", Pra-

ha.

- 1955a: Základy kostela na staroslovanském pohřebišti ve Starém Městě "Na valách", PA XLVI, 265-306.
- 1965: Staré Město, Velkomoravský Velchrad, Praha.

Hochmanová-Vávrová, V. 1962: Velkomoravské pohřebiště ve Starém Městě "Na valách", výzkum v letech 1957-1959, ČMM XLVII, 201-270.

Archäologische Grabungen in Staré Město bei Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště). Im Jahre 1989, nach vorherigen Testgrabungen, kehrten die Archäologen des Mährischen Museums (Moravské muzeum) wiederum bei der Erforschung des großmährischen Staré Město auf die bekannte Lage "Na valách" zurück. Es wurde eine Fläche von ca 250 m² auf dem Boden der einstiegen Schilder-Mühle, östlich von den Fundamenten der von V. Hrubý im Jahre 1949 entdeckten kleinen Kirche, abgedeckt. Auf zwei Stellen gelang es Körpergräber abzudecken, die in vielen Fällen in ältere Eingriffe eingetieft waren. In einem Falle handelte es sich um Befestigungsgräben, im zweiten Falle um Siedlungsobjekte von vermutlich vorgroßmährischem Alter. Das in einigen Gräbern gefundene Inventar (außer anderem auch Schmuckgegenstände des Veligrader Types) datiert das Gräberfeld in den fortgeschrittenen großmährischen Horizont. Es handelt sich um die Fortsetzung der bekannten großen Nekropole, die in den 40. und 50. Jahren Vilém Hrubý und Věra Hochmanová-Vávrová untersucht haben. Die Grabung wird auch in den nachfolgenden Jahren fortgesetzt werden.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA SLOVANSKÉM HRADIŠTI SV. KLIMENTA U OSVĚTIMAN V ROCE 1989 (okr. Uherské Hradiště)

Luděk Galuška, Moravské zemské muzeum, Brno

Odlesnění části temena hory sv. Klimenta u Osvětiman v chřibském polesí mezi obcemi Osvětimany a Koryčany na Uherskohradištsku resp. Kroměřížsku došlo v roce 1989 k uvolnění plochy známého staroslovanského hradiska (Hrubý 1959, 1965, 104-105, 207-209, Ondruš 1965). Hlavně přičiněním občanů z Koryčan a zejména pak p. Rudolfa Kaláče, který zabezpečoval odvoz pracovníků na lokalitu, mohlo zde pracoviště slovanské archeologie prehist. odd. Moravského zemského muzea v Brně uskutečnit zjišťovací výzkumy.

Asi 70 m jižně od zbytků kostela byla odkryta plocha ca 60 m², nacházející se pod terénní vlnou. Částečně zasahovala do čtverce o stranách 50 m provedené geomagnetickou metodou provedenou ing. S. Zacherlem z Moravského zemského muzea. Kromě shluků kamení, které se sem dostaly z výše položených míst, byl výkopem zjištěn výrazný obdélníkový objekt s destrukcí tepelného zařízení, v jehož blízkosti byly nalezeny strusky i keramický zlomek s nataveninou kovu. Až na tři kusy z objektu nepochází žádný kosterní materiál. S největší pravděpodobností se jedná o zahloubenou část dílny svázané se zpracováním kovů. Střepový materiál (téměř 900 kusů) vykazuje některé archaické prvky, takže byl v souladu se závěry odborné komise začleněn do starší fáze velkomoravského období, popř. ještě do doby starší.

PREHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19
- Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral
- Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchliková
- Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby: A. Krechlerová
- Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1
- Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
- Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
- Náklad: 450 ks — neprodejné
- Vydáno jako rukopis